

EU:s sektorsprogram – what's in it for me?

En rapport om fyra kommuners arbete med EU:s sektorsprogram

Karin Berg, Kommunförbundet Skåne
Maja Sörensen, Region Värmland
2018-06-01

Kommunförbundet Skåne

Besöksadress: Gasverksgatan 3A, Lund • Postadress: Box 53, 221 00 Lund
Webbadress: kfsk.se • Telefon: 072-885 4700

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte	4
1.3 Metod.....	5
1.4 Disposition.....	6
1.5 Presentation av kommunerna	6
1.5.1 Karlstads kommun.....	6
1.5.2 Filipstads kommun.....	7
1.5.3 Hässleholms kommun	7
1.5.4 Simrishamns kommun.....	8
2 Resultat från intervjuerna	10
2.1 Karlstads kommun.....	10
2.1.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen.....	10
2.1.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen	11
2.1.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen.....	11
2.2 Filipstads kommun	12
2.2.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen.....	12
2.2.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen	13
2.2.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen.....	14
2.3 Hässleholms kommun.....	14
2.3.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen.....	14
2.3.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen	14
2.3.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen.....	15
2.4 Simrishamns kommun.....	16
2.4.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen.....	16
2.4.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen	17
2.4.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen.....	19
3 Diskussion	20
3.1 Kunskap om sektorsprogrammen.....	20
3.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen	21
3.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen	22
4 Sammanfattning och slutdiskussion.....	24
Bilaga 1 – Lista över EU:s sektorsprogram 2014–2020	25
Bilaga 2 - Intervjuer	26
Bilaga 3 - Intervjuguide	27

1 Inledning

Under våren 2018 genomförde Region Värmlands Brysselkontor en kartläggning av kommunernas användning av de EU-finansierade sektorsprogrammen för projektutveckling. Kartläggningen visade att erfarenheten i många kommuner är låg, vilket ledde till att ett behov identifierades av att öka förståelsen för hur arbetet med sektorsprogrammen inom kommuner ser ut. Efter närmare diskussioner med Kommunförbundet Skånes Brysselkontor uppmärksammades även en önskan om att få en tydligare bild över hur man från Brysselkontorens håll kan förbättra sitt stöd, samt öka viljan och intresset av att arbeta med sektorsprogrammen.

Utifrån den bakgrunden beslutade Region Värmlands Brysselkontor tillsammans med Kommunförbundet Skånes Brysselkontor att ta fram en rapport som undersöker arbetssättet i kommuner vilka har erfarenheter av projekt finansierade av sektorsprogrammen. I rapporten kartläggs och diskuteras goda exempel, i syfte att fler aktörer ska få upp ögonen för att arbeta med sektorsprogrammen.

1.1 Bakgrund

EU har en mängd olika program och fonder där bland annat kommuner, landsting och regioner kan söka finansiering för projektutveckling. För programperioden 2014–2020 har det gjorts en uppdelning mellan EU:s struktur- och investeringsfonder (ESI-fonderna) och sektorsprogrammen.¹

ESI-fonderna syftar till att uppnå EU:s mål som är satta för sammanhållningspolitiken. Övergripande innefattar dessa att minska de ekonomiska och sociala skillnaderna inom Europa, och samtidigt bidra till en hållbar tillväxt. ESI-fonderna består bland annat av den Europeiska regionala utvecklingsfonden och den Europeiska socialfonden och medlen är geografiskt allokering utifrån lokal, regional, nationell och interregional nivå.² Även Interreg-programmen finansieras av ESI-fonderna.³

Fokus för den här rapporten är däremot EU:s sektorsprogram. Sektorsprogrammen fungerar som ett verktyg för att uppnå de mål om bland annat sysselsättning, forskning, klimat, utbildning och fattigdom som EU satt upp i Europa 2020-strategin.⁴ Programmen ämnar stödja utvecklingen inom ett specifikt område och är uppdelade utifrån olika teman.

¹ Sveriges Kommuner och Landsting. EU:s fonder och program. 2016.

<https://skl.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochlandsting/eusfonderochprogram.1640.html> (Hämtad 2018-05-09).

² Sveriges Kommuner och Landsting. EU:s struktur- och investeringsfonder. 2017.

<https://skl.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochlandsting/eusfonderochprogram/struktureochinvesteringsfonder.7583.html> (Hämtad 2018-05-09).

³ EU-fonder. Interreg Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF). 2018.

<http://eufonder.se/interreg.html> (Hämtad 2018-05-30).

⁴ Europeiska Kommissionen. Europa 2020-strategin. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_sv#howisthestrategyimplemented (Hämtad 2018-05-14).

Exempel på sektorsprogram är Kreativa Europa som stödjer kultur eller Erasmus+ som bland annat stödjer utbyten mellan unga inom skolan (se en förteckning av sektorsprogrammen i Bilaga 1). Till skillnad från ESI-fonderna syftar sektorsprogrammen till ett internationellt samarbete och oftast krävs det att man har projektpartners från andra EU-länder.⁵

I de flesta fall administreras sektorsprogrammen från Bryssel, samtidigt som det för många program finns nationella kontaktpunkter dit man kan vända sig för mer information. Kommissionens olika hemsidor publicerar utlysningar inom respektive sektorsprogram, och projektansökan skickas in direkt till Kommissionen via deras hemsida.⁶ Region Värmlands Brysselkontor och Kommunförbundet Skånes Brysselkontor (hädanefter Brysselkontoren) bistår medlemmarna med hjälp och information om sektorsprogrammen. I Region Värmlands fall består medlemmarna av både Värmlands 16 kommuner och landstinget, medan Kommunförbundet Skånes medlemmar utgörs av Skånes 33 kommuner. Genom att vara på plats i Bryssel har Brysselkontoren ett större nätverk av kontakter runt omkring i Europa, vilket gör att de kan hjälpa dess medlemmar att finna relevanta projektpartners. Brysselkontoren bistår även med information om vilka utlysningar som är öppna inom de olika sektorsprogrammen, och kan hjälpa till med stöd i ansökningar om projektfinansiering.⁷

Den 2 maj presenterade EU-kommissionen sitt budgetförslag inför budgetperioden 2021–2027, och bland annat föreslås en minskning av sammanhållningspolitiken med ungefär fem procent.⁸ Sveriges kommuner och Landsting (SKL) understryker i rapporten ”Kartläggning av regionalt utvecklingskapital” att en eventuell minskning av ESI-fonderna kan få stora konsekvenser för det regionala utvecklingskapitalet. I dagsläget är regionernas finansiering av projekt till stor del beroende av ESI-fonderna, som utgör den främsta finansieringen för 14 av Sveriges län. SKL drar därmed slutsatsen att i ett skede där finansiering från ESI-fonderna minskar kommer konkurrensutsatta fonder, såsom sektorsprogrammen, att få en större roll för finansiering av den regionala utvecklingen.⁹

1.2 Syfte

Syftet med den här rapporten är att få en förståelse för hur kommuner i två olika regioner, Värmland och Skåne, arbetar med sektorsprogrammen. Rapporten ämnar ge en bild över hur kommuner med erfarenhet av sektorsprogrammen aktivt arbetar med dem, samt att

⁵ Sveriges Kommuner och Landsting. EU:s sektorsprogram 2014–2020. 2017. <https://skl.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochlandsting/eusfonderochprogram/sektorsprogram.7561.html> (Hämtad 2018-05-09).

⁶ Ibid.

⁷ Region Värmland. Region Värmland European Office. 2018. <http://regionvarmland.se/utveckling-tillvaxt/internationellt/eu/region-varmland-european-office/> (Hämtad 2018-05-15); Kommunförbundet Skåne. EU:s sektorsprogram. 2017. <https://kfsk.se/eu/bryssel/eus-sektorsprogram/> (Hämtad 2018-05-15).

⁸ EU-kommissionen. EU:s nästa långtidsbudget: en modern budget för en union som ska skydda, försvara och sätta medborgarna i centrum. 2018. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3570_sv.htm (Hämtad 2018-05-09).

⁹ Sveriges Kommuner och Landsting. Kartläggning av regionalt utvecklingskapital. 2017. Stockholm: Sveriges Kommuner och Landsting.

komma med tips, idéer och goda exempel till kommuner som ännu inte tagit steget att använda sig av dem. Rapporten kan även tänkas komma till användning för Brysselkontoren, genom att skapa en större förståelse för vad medlemmarna upplever som hinder med programmen. I rapporten kommer några av kommunerna med tips på hur Brysselkontoren kan förbättra deras uppgift att kommunicera programmen, samt vilket stöd som de skulle vilja ha i deras arbete med programmen.

Med rapporten är förhoppningen att synen på sektorsprogrammen ska förändras och att medlemmarna i större utsträckning ska se ett värde av att använda sig av dessa. Som nämnts i bakgrunden kommer sektorprogrammets betydelse förmodligen att stärkas och fungera som ett viktigt verktyg för projektfinansiering i nästa budgetperiod, och därmed är det av stor vikt att fler aktörer får upp ögonen för den finansieringsmöjligheten.

1.3 Metod

Inför rapporten har fyra kommuner kontaktats, två kommuner i Värmland och två kommuner i Skåne, i syfte att samla in material kring deras arbete med sektorsprogrammen. Avsikten med att göra en gemensam analys av fyra kommuner i Värmland och Skåne är att skildra arbetet med sektorsprogrammen i två olika regioner i Sverige.

Vid urvalet av kommuner har erfarenhet av att arbeta med sektorsprogrammen varit ett krav. Urvalet har också baserats utifrån en ambition om att ta med en större samt en mindre kommun från respektive region, samt att kommunerna ska ha en liknande storlek – utifrån befolkningsmängden – i respektive region. Vad som klassas som en större respektive mindre kommun har inte specificerats, men utifrån att studera både mindre och större kommuner så hoppas rapporten ge ett bredare spektrum över arbetet med sektorsprogrammen. Vidare indikationer har inte tagits in i beräkning vid urvalet av kommuner, dock har Region Värmland utifrån sin föreliggande kartläggning under våren 2018 valt att lyfta kommuner vars arbete med sektorsprogrammen ligger i framkant. Kommunförbundet Skåne har i sitt urval valt att lyfta kommuner med erfarenhet av att arbeta med sektorsprogrammen och som troligen kan ge tillgång till intressant material, samtidigt som de största kommunerna i Skåne – Malmö, Helsingborg och Lund¹⁰ – inte har varit relevanta eftersom de ansetts vara för stora i förhållande till Värmlands kommuner.

De kommuner som ingår i rapporten är Karlstads kommun och Filipstads kommun i Värmland, samt Hässleholms kommun och Simrishamns kommun i Skåne. Dessa utvalda kommuner betraktas som fyra enskilda fall som kan ge intressanta svar i en diskussion om användandet av EU:s sektorsprogram. Syftet med denna rapport är inte att komma fram till några generella slutsatser, då fyra kommuner utgör ett för litet underlag för att kunna generalisera.

¹⁰ Statistiska centralbyrån. Folkmängd i riket, län och kommuner 31 december 2017 och befolkningsförändringar 1 oktober–31 december 2017. Totalt. 2017. <http://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/kvartals-och-halvarssstatistik-kommun-lan-och-riket/kvartal-4-2017/> (Hämtad 2018-05-17).

Rapportens material utgörs av fyra intervjuer med tjänstepersoner som är kopplade till det EU-relaterade arbetet i de fyra kommunerna. Intervjuerna har varit semistrukturerade, vilket innebär att intervjuerna har utgått från en intervjuguide (se Bilaga 3) som skickats ut till intervjupersonerna i förväg men att det under intervjuerna har funnits utrymme att lägga till frågor efter behov. Intervjuerna har antingen genomförts via Skype, telefon eller på plats ute i kommunen, och tog mellan 30–45 minuter.

1.4 Disposition

Kommunerna presenteras i nästa avsnitt. I presentationerna ingår en bakgrund kring respektive kommuns arbete med och erfarenhet av sektorsprogrammen, det görs även en presentation av intervjuobjekten från kommunerna. I kapitel 2 presenteras intervjuerna i en resultatdel. Resultatet diskuteras sedan i kapitel 3. Avslutningsvis presenteras en slutsats i kapitel 4 där resultatet och diskussionen sammanfattas, och förslag på framtida insatser lyfts fram.

1.5 Presentation av kommunerna

1.5.1 Karlstads kommun

Karlstad är beläget vid Väneren i södra Värmland.¹¹ År 2017 var 91 120 personer folkbokförda i kommunen vilket resulterade i en befolkningstäthet på 78 invånare per kvadratkilometer. Totalt flyttade 607 personer fler in än ut i kommunen 2017.¹² Tätorten Karlstad, som är den största i kommunen, hade 62 797 invånare år 2017.¹³

Karlstads kommun har totalt nio förvaltningar. En av förvaltningarna är kommunledningskontoret, och där arbetar Mia Marklund som internationell strateg, under utvecklingsstaben som bland annat har hand om internationella frågor, IT och upphandling. Marklund har arbetat i kommunen sedan 2008, och har gått från att ha en tjänst som EU-samordnare till att idag ha ett övergripande internationellt ansvar med arbetsuppgifter som omvärldsbevakning, att öka EU-kunskapen inom de olika förvaltningarna, svara på samråd, nätverka och planera evenemang med mera. Marklund har också kunskap från att ha administrerat och arbetat i olika projekt finansierade av bland annat Interreg-programmen samt ett projekt utlyst av Generaldirektoratet för transport och rörelse på temat ”mobility management”. En kollega har en heltidstjänst som internationell projektkoordinator och därmed särskilt hand om arbetet med projektutveckling.¹⁴

¹¹ Karlstads Kommun. Om Karlstad. 2018. <https://karlstad.se/Kommun-och-politik/Kommunfakta/> (Hämtad 2018-05-08).

¹² Statistiska centralbyrån. Kommuner i siffror. Karlstad. 2017. <http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=1780®ion2=> (Hämtad 2018-05-08).

¹³ Statistiska Centralbyrån. Tätorter 2015; befolkning 2010-2017, landareal, andel som överlappas av fritidshusområden. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-arealer-befolkning/pong/tabell-och-diagram/tatorter-2017--befolkning-landareal-andel-som-overlappas-av-fritidshusomraden/> (Hämtad 2018-05-08).

¹⁴ Marklund, Mia; Internationell strateg i Karlstads kommun. Intervju 2018-04-25.

Karlstad kommun har bland annat varit med i projekt inom Erasmus+-programmet och AMIF. Även enheten för vård och omsorg har varit med och deltagit i projekt inom Erasmus+ kring jobbskuggning samt ett projekt om demens bland personer med funktionsvariation. I de flesta fall svarar kommunen på partnersök som har kommit in från andra regioner, men för Erasmus+-programmet är det för det mesta de själva som söker om projektmedel. Kommunen är dessutom aktiv i ett flertal nätverk, bland annat Klimatkommunerna, Borgmästaravtalet, Union of the Baltic Cities, Resilient Cities och Eurocities.¹⁵

1.5.2 Filipstads kommun

Filipstads kommun ligger i östra Värmland. År 2017 var 10 783 personer folkbokförda i kommunen vilket resulterade i en befolkningstäthet på 7 invånare per kvadratkilometer. Totalt flyttade 177 fler personer ut än in i kommunen 2017.¹⁶ Tätorten Filipstad, som är den största i kommunen, hade 2017 totalt 6334 invånare.¹⁷

Ann-Louise Izindre arbetar som EU-samordnare vid EU-sekretariatet, som ligger under Arbetsmarknads- och integrationsenheten i Filipstads kommun. Izindre har haft tjänsten som EU-samordnare sedan 2016, och innan det arbetade hon som näringslivsutvecklare, där hon även har erfarenheter från att ha arbetat i projekt inom sektorsprogrammen bland annat inom skolan. I arbetsuppgifterna som EU-samordnare ingår det bland annat omvärldsbevakning, nätverkande och relationer, administrativt och ekonomiskt stöd, utbildningar och intern struktur. På EU-sekretariatet arbetar, förutom Izindre, en ekonom på heltid samt en administratör på visstid. Filipstads kommun väljer att använda sig av begreppet verksamhetsutveckling istället för projekt, då de är tidsbegränsade. Kommunen har bland annat varit med i, eller ska påbörja, arbetet med verksamhetsutveckling finansierad av bl.a. Erasmus+-programmet, Europa för medborgarna, Kreativa Europa och AMIF. Speciellt har kommunen fokus på integration och centrumutveckling. I arbetet med verksamhetsutvecklingen har kommunen varit partner, men i nuläget har de skrivit en projektidé inom AMIF tillsammans med Belgien som de väntar svar på. Kommunen är inte aktiv i några nätverk.¹⁸

1.5.3 Hässleholms kommun

Hässleholms kommun är belägen i mitten av norra Skåne. År 2017 var 52 003 personer folkbokförda i kommunen och kommunen hade en befolkningstäthet på 41 invånare per

¹⁵ Marklund, Mia; Internationell strateg i Karlstads kommun. Intervju 2018-04-25.

¹⁶ Statistiska centralbyrån. Kommuner i siffror. Filipstad. 2017. <http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=1782®ion2=> (Hämtad 2018-05-08).

¹⁷ Statistiska Centralbyrån. Tätorter 2015; befolkning 2010–2017, landareal, andel som överlappas av fritidshusområden. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-arealer-befolkning/pong/tabell-och-diagram/tatorter-2017--befolkning-landareal-andel-som-overlappas-av-fritidshusomraden/> (Hämtad 2018-05-08).

¹⁸ Izindre, Ann-Louise; EU-samordnare i Filipstads kommun. Intervju 2018-04-25.

kvadratmeter. Under 2017 flyttade 333 fler personer in än ut från kommunen.¹⁹ Hässleholm, som är den största tätorten i kommunen, hade 18 489 invånare år 2017.²⁰

Therese Almqvist arbetar som EU-samordnare på tillväxtavdelningen på kommunledningskontoret i Hässleholm. Hennes uppgift är att stötta förvaltningar och bolag i projektutveckling och ansökningar till EU:s fonder och program. Almqvist har även ett internt samordningsansvar inom kommunen i vilket hon bidrar med kunskapshöjande insatser som utbildningar och workshops. Hon tillträdde tjänsten år 2009, vilket också är det år då tjänsten inrättades, och har ingen tidigare erfarenhet av att arbeta med sektorsprogrammen. Hässleholms kommun har framför allt sökt projekt inom sektorsprogrammen Europa för medborgarna samt Erasmus+. Kommunen har även sökt inom COSME men inte fått projektet beviljat. Man har även varit i kontakt med programmen URBACT III och AMIF. Kommunen är aktiv inom Brysselnätverket, ett nätverk för EU-samordnare eller liknande tjänster inom Skånes kommuner som drivs av Kommunförbundet Skåne, och prenumererar även på nyhetsbrev som är kopplade till sektorsprogrammen.²¹

I sitt arbete med sektorsprogrammen har EU-samordnaren från Hässleholms kommun haft ett nära samarbete med samordnarna på EU-kontor Skåne Nordost. EU-kontoret arbetar för att kommunerna som ingår i Skåne Nordost (förutom Hässleholms kommun ingår ytterligare fem skånska kommuner) i högre grad ska nyttja EU:s finansieringsmöjligheter i sitt kommunala utvecklingsarbete.²² EU-kontor Skåne Nordost har varit ett stöd i arbetet med sektorsprogrammen för Hässleholms kommun, och det har många gånger varit de som tagit initiativ för användningen av programmen.²³ Med anledning av detta svarar Almqvist som ett vi i intervjun, i vilket hon och EU-kontor Skåne Nordost ingår, gällande arbetet med sektorsprogrammen inom kommunen.

1.5.4 Simrishamns kommun

Simrishamn kommun är belägen på Österlen i sydöstra Skåne och har en lång kustremsa med Östersjön i öster. År 2017 var 19 376 personer folkbokförda i kommunen och kommunen hade en befolkningstäthet på 49,9 invånare per kvadratkilometer. Under 2017 flyttade 26 fler personer in än ut från kommunen.²⁴ Tätorten Simrishamn, som är den största i kommunen, har ungefär 6 000 invånare.²⁵

¹⁹ Statistiska centralbyrån. Kommuner i siffror. Hässleholm. 2017. <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=1293®ion2=> (Hämtad 2018-05-13).

²⁰ Statistiska Centralbyrån. Tätorter 2015; befolkning 2010–2017, landareal, andel som överlappas av fritidshusområden. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/markanvandning/tatorter-arealer-befolkning/pong/tabell-och-diagram/tatorter-2017--befolkning-landareal-andel-som-overlappas-av-fritidshusomraden/> (Hämtad 2018-05-08).

²¹ Almqvist, Therese; EU-samordnare i Hässleholms kommun. Intervju 2018-04-19.

²² Skåne Nordost. EU-kontoret. 2017. <http://www.skänenordost.se/eu-kontoret/> (Hämtad 2018-05-13).

²³ Almqvist, Therese; EU-samordnare i Hässleholms kommun. Intervju 2018-04-19.

²⁴ Statistiska centralbyrån. Kommuner i siffror. Simrishamn. 2017. <http://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=1291®ion2=> (Hämtad 2018-05-08).

²⁵ Simrishamns kommun. Simrishamn på Österlen. 2017. www.simrishamn.se/sv/om-kommunen/ (Hämtad 2018-05-08).

Simrishamns kommun deltog under perioden 2010–2013 som part i ett projekt finansierat inom sektorsprogrammet LIFE. Det var verksamheten Marint centrum som efter en förfrågan från IVL Svenska Miljöinstitutet deltog i projektet. Marint centrum ligger under kommunledningskontoret och fungerar som samlingspunkt för Simrishamns kommuns arbete med havs- och vattenfrågor vars syfte är att bidra till en bättre miljö i Östersjön.²⁶ Madeleine Lundin är sedan 2008 utvecklingsansvarig för Marint centrum och har som uppgift att koordinera och leda verksamheten. Tjänsten som utvecklingsansvarig för verksamheten omfattar flera externa relationer och samarbeten, samt extern finansiering via olika projekt²⁷. Simrishamns kommun har inte några övriga erfarenheter av att arbeta med sektorsprogrammen utifrån den information rapportförfattarna har tagit del utav.

I Simrishamns kommun finns det inte en tjänst som enbart arbetar med EU-relaterade frågor, likt en EU-samordnare. Detta innebär att arbetet med sektorsprogrammen, och det generella arbetet med projekt, faller under den ordinarie verksamheten. Det finns därför inte en specifik person som har samlad information och kännedom om vilken erfarenhet som finns inom kommunen kring sektorsprogrammen.²⁸ I rapporten presenteras en intervju med Lundin, och det är utifrån hennes erfarenheter på Marint centrum i Simrishamns kommun som intervjun och diskussionen kring Simrishamns kommuns arbete med sektorsprogrammen utgår ifrån.

²⁶ Simrishamns kommun. Marint centrum. 2018. <http://www.simrishamn.se/sv/marint-centrum/> (Hämtad 2018-05-08).

²⁷ Lundin, Madeleine; Utvecklingsansvarig Marint centrum i Simrishamns kommun. Intervju 2018-04-19.

²⁸ Ibid.

2 Resultat från intervjuerna

2.1 Karlstads kommun

2.1.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen

Mia Marklund upplever att kunskapen om sektorsprogrammen i Karlstads kommun varierar mycket mellan de olika förvaltningarna. Marklund tillsammans med projektkoordinatören ser till att hålla i seminarier, speciellt inför nya programperioder, för att bistå med information om sektorsprogrammen. Marklund lyfter även att alla förvaltningar dessutom har internationellt ansvariga som ska ha vissa kunskaper.

Inom politiken finns det en tydlig vilja att jobba med extern internationell finansiering, men politikerna tänker inte utifrån sektorsprogram/ESI-fonder utan snarare kring generell EU-finansiering. Hon menar att det konkreta arbetet med projekt blir tydligare på tjänstemannanivå, där vissa kan tycka att det blir en högre arbetsbelastning med det arbete som tillkommer runt omkring, såsom att skriva ansökan, administrera och registrera. Utifrån hennes uppfattning skiljer sig dock inte det arbetet åt i ett projekt som finansieras av sektorsprogrammen med arbetet i ett projekt finansieras av ESI-fonderna.

Marklund menar att intresset för sektorsprogrammen den senaste programperioden har gått ner lite i Karlstads kommun, och istället har det varit mer fokus på ESI-fonderna. Det har inte genomförts någon analys kring varför det ser ut som det gör, men Marklund tänker sig att det kan bero på att man har hittat lösningar i andra program. Hon lyfter även tidsaspekten och bristfälliga resurser ute på förvaltningarna som tänkbara anledningar. Trots att kommunledningskontoret centralt sitter på mycket kunskap har kommunen därmed inte alltid fått till det.

Kring hur viktig Marklunds egen roll är för att kommunen ska ha ett aktivt arbete med projekt inom sektorsprogrammen uttrycker Marklund att den har minskat sedan hon bytt arbetsuppgifter och det har tillsats en projektkoordinator på heltid. Kring deras gemensamma roll uttrycker hon dock:

Vår roll inom kommunen blir ju väldigt viktig i att stötta förvaltningarna, och vi är på dem hela tiden med att vi kan ha workshops, utvecklingsworkshops, och vi erbjuder våra tjänster.

Mia Marklund, 2018-04-25

Projektkoordinatören erbjuder att hjälpa till med att skriva ansökningar och förser även förvaltningarna med deadline-listor så att de kan hålla sig uppdaterade om de senaste utlysningarna. Marklund understryker att det gäller att ligga på och inte ge upp.

2.1.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen

Varför förvaltningarna väljer att använda sig av sektorsprogrammen varierar. Inom exempelvis skolan är Erasmus+-programmet ofta den enda finansieringsmöjligheten, medan det inom andra sektorer ofta finns nationell finansiering som kan vara av större intresse eftersom det ofta kräver mindre administrativt arbete och rapportering. Däremot understryker Marklund att arbeta med sektorsprogrammen ofta handlar om andra värden.

Man ska inte söka EU-projekt för pengar, utan det är för samarbetet och kunskapen, de transnationella bitarna. Lära av varandra, och göra tillsammans med andra som är det viktiga.

Mia Marklund, 2018-04-25

Marklund lyfter att förvaltningarna i Karlstads kommun har ett långtgående eget ansvar. Kommunens projektkoordinator kan dock vara med och bland annat bistå med hjälp för att skriva ansökningar. Kommunen har även rutiner och stöd, och anordnar utbildningar för ekonomerna ute på förvaltningarna. Vidare berättar Marklund att en av förvaltningarna, Arbetsmarknads- och socialförvaltningen, har bildat ett eget projektkontor eftersom de driver fem stora länsövergripande projekt inom den Europeiska socialfonden. I ett sådant fall har man byggt upp ett kontor där man har resurser kring ekonomi och administration samt god kunskap inom relevant område. Marklund understryker att det har varit väldigt framgångsrikt. Från avdelningen där Marklund arbetar bistår man även med lathundar och handledning kring vad som är viktigt att fokusera på när man är med i ett projekt. Karlstads kommun har därmed inte ett centralt lett projektkontor som ansvarar för projekt utan det är verksamheterna själva, med stöd från projektkoordinatören, som ska göra det.

Marklund ger uttryck för att brist på tid och personalresurser hindrar arbetet med projekt inom sektorsprogrammen. Ute på förvaltningarna har man fullt upp med ordinarie verksamhet, och man kan känna att projekten blir merarbete och att det därmed inte är något som prioriteras. Samtidigt poängterar hon de fördelar som finns med att arbeta med projekt inom sektorsprogrammen. Sektorsprogrammen bidrar i större utsträckning än t.ex. ESI-fonderna med spetskompetens, menar hon.

2.1.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen

Till skillnad från ESI-fonderna lyfter Marklund att många ser det som svårare att arbeta inom sektorsprogrammen, bland annat på grund av att det sker på engelska, vilket kan ses som ett hinder för att nå ut till förvaltningarna. Hon poängterar dock att svårighetsgraden och hindren skiljer sig mycket mellan olika sektorsprogram, där exempelvis Erasmus+-programmet är förhållandevis enkelt. Dessutom beror svårighetsgraden också på om det finns en svensk kontaktpunkt, och hur bra den information de bistår med är, menar Marklund.

Marklund lyfter hur Region Värmlands Brysselkontor bistår med god hjälp och bör fortsätta i samma spår. Där det finns förbättringspotential är i dialogen med kommunerna. Genom att kommunerna skulle hålla kontoret uppdaterade på deras specifika prioriteringar skulle det bli tydligare för Brysselkontoret vad de bör fokusera på, bland annat vad gäller partnersök och inom de olika nätverken som kontoret deltar i, menar hon. Dessutom understryker Marklund vikten av kunskap, och hon efterfrågar tematiska träffar där kommunerna bland annat kan få mer information om de olika programmen samt goda exempel från hur andra kommuner i andra regioner arbetar med sektorsprogrammen.

För att hindren ska minska menar Marklund bland annat att det är viktigt att ha respekt för förvaltningarnas kärnverksamheter. Att arbeta i ett projekt måste integreras i det dagliga arbetet och utgå från verksamhetens behov för att undvika att arbeta i dubbla spår. Avslutningsvis trycker Marklund på att kommuner med en internationell profil blir mer attraktiva som arbetsgivare och kan därmed i större utsträckning locka till sig kompetent personal som kan vara med och driva kommunen framåt.

Vad det kan betyda i rollen som arbetsgivare, kommunen som arbetsgivare, att ha ett internationellt pågående arbete, och jobba med utveckling transnationellt. Det är ett plus, om vi ska rekrytera kompetent arbetskraft också, att vara en internationell kommun.

Mia Marklund, 2018-04-25

2.2 Filipstads kommun

2.2.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen

Izindre betonar att kunskapen i kommunen är mycket bättre än den har varit. 2016 tog kommunen ett beslut att de skulle arbeta mer på EU-nivå. Det var ett medvetet politiskt beslut, som har lett till goda resultat, menar hon.

Izindre berättar att varje förvaltning har en ansvarig för internationella frågor, och att dessa personer från samtliga förvaltningar utgör ett internt EU-nätverk. För att öka kunskapen i kommunen arbetar EU-sekretariatet ständigt med att utbilda EU-nätverket kring bland annat skillnader mellan sektorsprogram och ESI-fonder, och hur en kommun som Filipstad kan ta del av EU. Ofta är politikerna också med på dessa utbildningar, vilket Izindre understryker är viktigt, då det är de som fattar besluten i slutändan. Kunskapen skiljer sig mellan olika politiker, olika förvaltningar och olika personer, menar hon.

Izindre berättar att det förvaltningsövergripande arbetssättet, genom ett EU-nätverk som stöttas och samordnas av EU-sekretariatet, leder till att det väcks intresse kring sektorsprogrammen. Izindre uttrycker att hennes roll som EU-samordnare är viktig men att man verkligen inte ska underskatta de övriga personerna på EU-sekretariatet som arbetar med administration och ekonomi.

Filipstad har varit väldigt modiga som har tagit det här steget att ha en EU-samordnare och ett EU-sekretariat, det är få förunnat i Värmland. Vi är en liten kommun också.

Ann-Louise Izindre, 2018-04-25

2.2.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen

Izindre berättar att Filipstads kommun har gått ifrån att prata om projekt till att snarare se det som verksamhetsutveckling. När man väljer att gå in i ett projekt finansierat av sektorsprogrammen grundar det sig på att man först har identifierat en utmaning som kommunen står inför, därefter kommer kommunen med en idé och sedan tittar kommunen på tillgängliga finansieringsmöjligheter. Det som avgör om de söker om finansiering från ett sektorsprogram är huruvida det ses som ett bra svar på den utmaning de står inför, menar Izindre. Hon lyfter att sektorsprogrammen är intressanta då de bidrar till ett europeiskt mervärde. Genom verksamhetsutveckling med stöd från sektorsprogrammen kan kommunen lära sig av andra, och får goda relationer och kontakter samt lära känna Europa. Det är även utvecklande på ett personligt plan, understryker hon.

Izindre berättar att EU-sekretariatet stöttar förvaltningarna i arbetet med verksamhetsutveckling inom sektorsprogrammen. De är med och pushar och arbetar för att det inte ska ses som tungt och jobbigt att vara med i ett sektorsprogram. Dessutom är de med och skriver ansökningar, och utbildar även projektledaren och -ägaren bland annat kring administration. Izindre understryker att det är viktigt att projektledaren inte blir ensam, för då genomsyras inte organisationen av rådande verksamhetsutveckling. Av den anledningen ser EU-sekretariatet till att skapa arenor där projektledare från olika förvaltningar kan mötas. Det kan handla om att anordna ett projektledar mingel etc. där de får möjlighet att träffas och utbyta sina erfarenheter. Izindre menar att EU-nätverket och EU-sekretariatet bidrar till samlad kunskap och kompetens

Förut kanske det hängde på förvaltningarna själva, och nu är vi med och pushar och hjälper till och administrerar och redovisar och då är det klart att man kringgår ganska mycket att det blir en belastning och tungt och jobbigt. [...] Det har gett resultat och det märker vi.

Ann-Louise Izindre, 2018-04-25

Kunskapen och erfarenheterna kring verksamhetsutveckling skiljer sig mycket åt mellan förvaltningarna, menar Izindre. Det har sedan en tid tillbaka funnits en trötthet på projekt i kommunen. Av den anledningen upplever Izindre att EU-sekretariatet gärna vill göra det lilla extra för att uppmuntra till verksamhetsutveckling. Mycket av hennes arbete går därmed ut på att stötta förvaltningarna med att skriva och redovisa sina projektidéer vilket leder till att mindre fokus kan läggas på det strategiska arbetet. Hon uttrycker att hon gärna skulle vilja ha mer personalresurser kopplat till EU-sekretariatet.

2.2.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen

Izindre uttrycker att det ofta är brist på resurser på hemmaplan som utgör det största hindret för att arbeta med verksamhetsutveckling finansierad av sektorsprogrammen. Hinder är ofta personalbrist eller budgetfrågor, men det kan även vara ett ifrågasättande från politikens håll vad man verkligen får ut av det. Det finns också fortfarande en rädsla och en kunskapsbrist, menar hon. Att arbeta med ESI-projekt känns tryggt, men att ta ytterligare ett steg kan kännas läskigt. Ofta kan det uppstå kulturella skillnader, och att det har blivit skillnader i tolkningarna av projekttiden mellan olika partners. Avslutningsvis menar hon att svårigheter och utmaningar även kan bestå av språkförvirringar och brist på transparens och öppenhet i andra regioner.

2.3 Hässleholms kommun

2.3.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen

Therese Almqvist berättar att kunskapen om sektorsprogrammen inom Hässleholms kommun generellt är låg, men att det har blivit bättre under de senaste åren när hon tillsammans med EU-kontor Skåne Nordost mer aktivt har börjat jobba med programmen. Tidigare har kommunen använt sig mycket av ESI-fonderna och jämförelsevis är kunskapen om sektorsprogrammen lägre. Intresset för att arbeta med programmen har tidigare också varit svagt, men Almqvist menar att desto mer man har lärt sig desto större blir intresset att fortsätta. Kommunen har nu använt sig av programmen Europa för medborgarna och Erasmus+ flera gånger, och inom dessa program har man fortsatt arbeta med de partnerskap som byggts upp sedan tidigare erfarenheter.

Almqvist menar dock att sektorsprogrammen ofta kan kännas väldigt långt borta. ESI-fonderna är mer välkända och kommuner har ofta mer erfarenhet av att arbeta med dem, vilket bidrar till att kunskapen om dem är större. Samtidigt är frågan uppe hos Almqvist och EU-kontor Skåne Nordost om hur sammanhållningspolitiken kommer att se ut i den nya programperioden efter år 2020, och att sektorsprogrammen kan komma att bli viktigare om sammanhållningspolitiken skärs ned.

2.3.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen

Hässleholms kommun, tillsammans med EU-kontor Skåne Nordost, har själva sökt för deras projekt inom sektorsprogrammen. Anledning till att man har valt att söka inom sektorsprogrammen är att de har passat bäst i förhållande till de behov som finns inom kommunen. Almqvist menar att en fördel med sektorsprogrammen är att de är mer riktade, till skillnad från de regionala programmen. Detta möjliggör mer specifika insatser som går i linje med projektets ursprungliga tanke. Dessutom menar hon att det finns en bättre täckning inom sektorsprogrammen, samtidigt som det ofta är lägre krav på medfinansiering och kringaktiviteter – något som gör sektorsprogrammen intressanta.

I Hässleholms kommun finns det en organisation för arbetet med EU-projekt, men inte en specifik för projekt inom sektorsprogrammen. Det är EU-samordnarna (Almqvist inklusive Skåne Nordost) som avgör vilka insatser som behövs vid arbetet med EU-projekt.

Insatserna omfattar bland annat projektutvecklingsmodeller och utbildningar som de själva anordnar inom kommunen. EU-samordnarna anser dock att de saknar kunskap om hur ansökningarna är uppbyggda inom sektorsprogrammen, och hur man får till en bra arbetsprocess. Här menar de att det finns ett glapp. De projektutvecklingsmodeller och utbildningar som finns bygger inte på de arbetspaket som finns inom sektorsprogrammen, utan utgår snarare från ESI-fondernas upplägg.

När det gäller arbetet med sektorsprogrammen lyfter Almqvist att ett viktigt arbete inom kommunen har varit att hålla fast vid de nätverk och partnerskap som har skapats i tidigare projekt inom ett program. Där har hennes roll som EU-samordnare, och inte minst EU-kontor Skåne Nordosts roll, varit helt avgörande för att Hässleholms kommun ska ha ett aktivt arbete med programmen. Almqvist upplever att nätverken är helt avgörande i arbetet med sektorsprogrammen, något som skiljer sig från arbetet med ESI-fonderna. Nätverken blir framför allt viktiga för att kunna hitta bra partners till projekten, dessutom utgör de en viktig plattform för att bolla idéer och ta del av erfarenhet från tidigare sökande.

I Hässleholms kommun pågår arbetet med att bygga upp dessa nätverk, främst via tidigare projekt. EU-samordnarna började med att söka projekt inom sektorsprogrammen som handlade om att bygga upp ett nätverk för att skapa erfarenhetsutbyten inom ett visst tema. Utifrån de nätverk som byggts upp har man sedan kunnat söka andra projekt med de partnerskap som etablerats där. Exempelvis har kommunen sökt en fortsättning utifrån ett projekt inom programmet Europa för medborgarna för att jobba vidare med några av de partners och teman från det ursprungliga projektet.

Jag tycker att det är precis så det ska gå till – att man har ett projekt, man har byggt upp nätverk och man hittar saker som man vill utveckla vidare som vissa partners är mer intresserade av. Så bygger man upp en ny formation och söker en utveckling. Där har det fungerat precis som det ska.

Therese Almqvist, 2018-04-19

2.3.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen

Almqvist menar att det framför allt är brist på kunskap, och därför också intresse, som hämmar kommunens arbete med sektorsprogrammen. Arbetssättet skiljer sig från arbetet inom ESI-fonderna, något som Almqvist och hennes kollegor från EU-kontor Skåne Nordost inte har hunnit utbilda resterande kollegor inom. Hon menar även att det är svårt att hitta bra internationella och stabila nätverk samt partners att arbeta med.

Almqvist hade därför gärna sett fler utbildnings- och kunskapshöjande insatser om ansökningsförfarandet och projektplanering just när det gäller sektorsprogrammen. Sådana insatser hade hjälpt att snabbare få till en vana att arbeta med programmen inom kommunerna, istället för att varje kommun ska lära sig utefter egna projekt – en process som är väldigt tidskrävande.

[Kommunförbundet Skånes Brysselkontor skulle kunna bidra med] att jobba med någon slags utbildningsinsats, kunskapshöjande insatser, kring ansökningsförfarandet och projektplaneringen just när det gäller sektorsprogrammen, eftersom det ser lite annorlunda ut. Så att man snabbare hade fått till en bred vana, annars tar det så lång tid. Tänk att var och en ska lära sig av sitt projekt, och det tar tre, fyra kanske fem år, och sen har man en erfarenhet. Istället skulle man kunna få hjälp att snabba på den processen, för nu kommer intresset för sektorsprogrammen ganska snabbt, och efter 2020 kanske ännu mer.

Therese Almqvist, 2018-04-19

Almqvist efterfrågar även bättre tillgångar till internationella nätverk, samt kontakter med och bra kanaler till förvaltande myndigheter.

Avslutningsvis tipsar Almqvist andra kommuner i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen om vikten av att bygga upp partnerskap samt att lära sig av och bygga på de projekt man är involverad i. Hon menar även att det är en bra idé att börja med att vara part i någon annans projekt, eftersom sektorsprogrammen ser annorlunda ut än andra projektverksamheter. Det handlar framför allt om att skapa kontaktytor, och att sedan förvalta sina kontakter, då dessa kan komma till nytta i andra projekt.

2.4 Simrishamns kommun

2.4.1 Kunskap om sektorsprogrammen i kommunen

Madeleine Lundin beskriver kunskapen om sektorsprogrammen inom Simrishamns kommun som låg, något hon tror är typiskt för en mindre kommun. Hon menar också att kunskapen är personberoende, vilket innebär att kunskapen är beroende av förvaltningschefernas och enskilda individers bakgrund. Hon ser därför ett behov av att övergripande öka kunskapen kring sektorsprogrammen i kommunen.

Lundin berättar även att intresset för att arbeta med sektorsprogrammen är lägre än inom andra program, såsom inom ESI-fonderna.

Man har en längre tradition att arbeta med programmen inom regionalfonden och socialfonden, samt inom landsbygdsprogrammet och Interreg. Det finns en tradition där, och de kanske upplevs som enklare att arbeta med.

Madeleine Lundin, 2018-04-19

Dessutom pekar Lundin på att sektorsprogram som LIFE och Horisont 2020 upplevs som svårhanterliga för en kommun att själva vara projektägare för. Inte minst ett program som Horisont 2020 upplevs vara mer riktat mot toppforskning, och att kommuner snarare kan medverka som *cases* i ett sådant projekt. Det skulle därför vara mer aktuellt för kommunen att delta i ett projekt finansierat inom sektorsprogrammen som partner. Dock ser Lundin att den bristande kompetensen inom kommunen utgör ett problem när förfrågningar om att delta i projekt kommer utifrån, eftersom det är svårt från kommunens håll att bedöma vad som krävs för att vara med i projektet.

Lundin säger att kunskapen är lägre hos politiker än bland tjänstepersoner, dock ser hon inte det som ett problem eftersom det från politiskt håll finns en generell uppmuntran om att projektfinansiera. Hon menar att det viktiga är att tjänstepersonerna sedan kan åtskilja sektorsprogrammen och ESI-fonderna.

Lundin har inom sin förvaltning fått flera partnerförfrågningar sedan medverkan i LIFE-programmet, men har tackat nej eftersom det inte har passat in i verksamhetens prioriteringar. Lundin säger att man hade behövt kompetensutveckla en del av personalen för att få kommunen att arbeta mer med sektorsprogrammen. Det handlar om att aktivt kunna gå in och påverka projektets utformning utefter egna behov redan från början för att också kunna hoppa på fler projekt. Hon ser även ett behov av att mer aktivt vara i en miljö där programmen diskuteras och där partners som brukar använda programmen finns.

2.4.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen

2011 genomförde Simrishamns kommun en EU-projektanalys (EPA).²⁹ Syftet med en EPA är att visa på vilka möjligheter det finns för den kommunala verksamheten att bedriva utvecklingsarbete med hjälp av EU-finansiering.³⁰ Lundin menar att det arbete som därefter har drivits i Sydöstra Skånes Samarbetskommittés (SÖSK) EPA-grupp har haft effekt på inställningen till att gå in i och arbeta med projekt generellt. Arbetet i EPA-gruppen har handlat om att man inte enbart ska jobba med projekt för projektets skull, utan projekt ska utvecklas utifrån kommunens behov. Projekten måste förankras i kommunens verksamhetsplaner och strategier, man kan därför inte hoppa på hur många projekt som helst. Lundin tror att detta kan ha påverkat arbetet med projekt inom sektorsprogrammen negativt, då benägenheten att delta som part i projekt som initieras utifrån har minskat.

²⁹ Floreby, Sofia och Lind, Torbjörn. EU-Projekt-Analys (EPA) Simrishamns Kommun. 2011.

³⁰ Kommunförbundet Skåne. EU-ProjektAnalys (EPA). 2017. <https://kfsk.se/eu/skane/eu-projektanalys-epa/> (Hämtad 2018-05-21).

Jag skulle nog säga att det här arbetet som många kommuner har haft, och även vår, om att vi ska använda projekt rätt också har inneburit att vi på ett sätt är med i färre projekt. I synnerhet när det gäller sektorsprogrammen, för där har vi inte själva den kompetens som krävs för att utveckla egna projekt, och då blir det inga projekt. Sannolikheten att någon med en sektorsansökan kontakter oss och att det faller väldigt väl inom de ramarna av vad vi vill göra, den är inte så hög. Så där finns det nog ett dilemma.

Madeleine Lundin, 2018-04-19

När Simrishamns kommun deltog som partner i LIFE-projektet utgick man ifrån vad verksamheten ville göra. Kommunen hade en idé tillsammans med IVL Svenska Miljöinstitutet till vilken LIFE-programmet passade bäst. Kommunledningskontoret, den förvaltning som LIFE-projektet genomfördes under, var vid den tiden (2010–2013) relativt ovana att arbeta med EU-projekt. Man började under den här tiden även jobba mycket med regionalfonderna. Efter deltagandet i flera projekt finansierade av ESI-fonderna har det byggts upp en vana för arbetet med projekt inom kommunen. Det finns därför rutiner kring hur personalen organiserar sig när man går in ett projekt. Dock faller projektverksamheten under den ordinarie personalen, och det finns ingen specifik verksamhet som enbart arbetar med EU-projekt.

Lundin upplever att det är mer kontroll vid arbetet i ett projekt finansierat inom sektorsprogrammen än i ett strukturfondsprojekt. Samtidigt påpekar hon att hennes erfarenhet är begränsad, eftersom det inte var Simrishamns kommun som ägde projektet inom LIFE. Dock blev de utvalda för eftergranskning inom projektet, och upplevelsen utifrån det var att det är mer detaljer som ska rapporteras in i jämförelse med regionalfonden. Projektarbetet utgjorde därför en större apparat som tog mer tid.

Lundin berättar i relation till detta att hon upplever att det är en brist att det inte finns en utpekad tjänst inom kommunen som jobbar med EU-projekt. Detta bidrar till att det inte finns någon som aktivt fångar upp de möjligheter som finns inom exempelvis sektorsprogrammen.

Mellan en ordinarie tjänsteman som gör sina uppgifter och just de här stora konsortierna eller organisationerna som utvecklar stora sektorsprogramsprojekt så är glappet tyvärr för stort.

Madeleine Lundin, 2018-04-19

Kommunen deltar i nätverk inom Europa Direkt Sydöstra Skåne, SÖSK och Kommunförbundet Skåne där det finns kompetensutveckling samt information om program och utlysningar att tillgå. Problemet är snarare, enligt Lundin, att denna information blir övermäktig att fånga upp för en tjänsteperson som inte har dessa frågor på

sitt bord och som inte upplever att man har tillräcklig kompetens i området. Framför allt gällande sektorsprogrammen som upplevs ligga längre bort från den ordinarie verksamheten i kommunen.

De här utbildningarna, de här nätverksträffarna, den här information om utlysningar – jag tror att ibland blir ändå gapet för stort mellan den kommunala vardagen och de möjligheter som finns. Och det är där knäckfrågan är – hur man minskar det gapet, och hur man får till fler projekt. Och då tror jag att de kommuner där man har en EU-strateg eller motsvarande, där kan den personen hjälpa till att överbrygga det gapet för tjänstemännen i vardagen.

Madeleine Lundin, 2018-04-19

2.4.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen

Enligt Lundin är det framför allt bristen på kompetens och kunskap om sektorsprogrammen inom kommunen som hindrar ett mer aktivt arbete med dem. Att kommunen dessutom inte har en specifik tjänst som enbart arbetar med EU-frågor innebär enligt Lundin att man inte har kapacitet att fånga upp information och stöd som kommer från utomstående organisationer – exempelvis Kommunförbundet Skåne – angående sektorsprogrammen.

Kommunen saknar en EU-tjänsteman, och man har inte prioriterat att ha detta. Då blir konsekvensen att kommunen inte har kapacitet att ta emot det som ni [Kommunförbundet Skåne] gör för att det också ska bli projekt av det.

Madeleine Lundin, 2018-04-19

Lundin menar vidare att det antagligen finns en skillnad i de kommuner som har en avsatt tjänst för dessa frågor och där man lägger resurser på att utveckla samt driva projekt. Något hon även tror att man får mycket tillbaka för, då de ansökningar man gör också slutligen blir till projekt som gynnar kommunen. Lundin anser att den lilla kommunens problem gällande att arbeta med sektorsprogrammen till stor del ligger i ansökningsförfarandet, men också i att utveckla projekt. Man har problem med att komma i kontakt med programmen och hamna i rätt sammanhang där man kan träffa potentiella partners med relevant kompetens. Frågan gällande vem som ska driva och hitta tiden att utveckla projekt samtidigt som man är bunden i befintliga projekt eller ordinarie verksamhet är ständigt aktuell i Simrishamns kommuns verksamhet. Lundin ser därför ett stort behov av en projektutvecklartjänst för att möjliggöra fler projekt inom sektorsprogrammen.

3 Diskussion

3.1 Kunskap om sektorsprogrammen

Resultaten från intervjuerna visar att det överlag finns en bristande kunskap inom kommunerna kring sektorsprogrammen. Detta gäller även för kommuner som har erfarenhet av att arbeta med projekt som är finansierade av sektorsprogrammen. Något som framförs som viktigt är att det finns en tjänst som har som ansvar att samordna och arbeta med EU-finansiering. I fallen för Filipstads och Hässleholms kommun har det tagit sig utformning i en EU-samordnare, medan Karlstads kommun har en internationell strateg samt en internationell projektkoordinator. I Simrishamns kommun saknas en liknande drivande befattning för arbetet med sektorsprogrammen.

Under intervjuerna framkom vikten av att politiken är med på banan för att kunskapen ska öka. Filipstads kommuns politiker har varit drivande i frågan om att kommunen ska arbeta mer på EU-nivå, vilket lett till goda resultat där kommunen bland annat har inrättat ett EU-sekretariat och en tydlig struktur i arbetssättet kring sektorsprogrammen. I Karlstads och Simrishamns kommun finns det ett tydligt stöd och vilja att arbeta mer med extern finansiering, men samtidigt pekas det på att politikerna inte tänker specifikt utifrån ESI-fonder och sektorsprogram. Resultaten från Simrishamn kommun visar vidare på att kunskapen kring sektorsprogrammen kan vara väldigt individberoende.

För att kunskapen ska öka inom hela kommunen om sektorsprogrammen visar resultatet från intervjuerna på vikten av att anordna interna utbildningar och seminarier kring sektorsprogrammen riktade till de olika förvaltningarna. I Filipstads kommun har utbildningarna exempelvis riktat sig till EU-nätverket, som utgörs av en person från varje förvaltning med ansvar för internationella frågor. Saker som berörs i utbildningarna har bland annat varit skillnader mellan ESI-fonderna och sektorsprogrammen, samt innebörden av att arbeta i ett projekt finansierat av sektorsprogrammen. I Filipstads kommun har man dessutom bjudit in politikerna för att öka deras kunskap. Simrishamn kommun saknar dock en samlad kunskap om EU-finansiering i kommunen, och trycker på att ett steg för att öka kunskapen i kommunen är att börja med att inrätta en specifik tjänst som har ansvar för EU-projekt.

Resultaten från intervjuerna visar på att ett annat viktigt instrument för att öka kunskapen i kommunerna är samarbete, både på kommunnivå och mellan tjänstepersoner. Hässleholms kommun pekar på att kunskapen i kommunen har ökat genom arbetet tillsammans med EU-kontor Skåne Nordost, som också är de som till stor del varit drivande i arbetet med sektorsprogrammen. Dessutom har de nätverk som skapats i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen ökat intresset och kunskapen successivt inom kommunen. Även samarbete på individnivå lyfter Filipstads kommun som centralt. Filipstad kommun anordnar mötesplatser för projektledare, där de kan utbyta erfarenheter och kunskap. På så vis upplevs inte rollen som projektledare så ensam, och projektet kan således bättre genomsyra hela verksamheten.

3.2 Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen

När det gäller att arbeta med sektorsprogrammen visar resultaten från intervjuerna att EU-samordnarna i Hässleholms kommun och Filipstads kommun, samt den internationella strategen och projektkoordinatören i Karlstads kommun, har en viktig roll. Organisationen i de tre kommunerna skiljer sig åt, men i dem bistår tjänstepersonerna med utbildningar, projektutveckling och hjälp med ansökan till deras kollegor. Filipstads kommuns uttalade arbete om att pusha och hjälpa förvaltningarna med verksamhetsutveckling kan ställas i kontrast till Simrishamns kommun där projektutvecklingsansvaret ligger under varje enskild förvaltning och den ordinarie verksamheten.

I Simrishamns kommun har man enbart deltagit i ett projekt finansierat av sektorsprogrammen. En anledning till detta menar Lundin kan bero på den EPA som har genomförts, utifrån vilken man inom kommunen har börjat ifrågasätta vilka projekt man ska gå in i. Att detta kan ha en hämmande effekt just för kommunens arbete med sektorsprogrammen framgår från intervjuerna, i vilka det lyfts att kommuner med låg erfarenhet av programmen med fördel kan gå in som part i ett projekt, samtidigt ska en förfrågan utifrån också möta ett reellt behov inom kommunen – något som inte alltid är självklart. Lundin trycker på att om det hade funnits mer resurser i kommunen så hade man troligen kunnat påverka förfrågningar om projektmedverkan redan i ett tidigt skede av ansökningsförfarandet, vilket hade kunnat leda till att man deltog i fler projekt inom sektorsprogrammen. Filipstads kommun visar på den effekt Lundin talar om, vars satsning på ett EU-sekretariat som aktivt arbetar för att uppmuntra och stödja verksamhetsutveckling inom kommunen också har gett resultat. Den förhållandevis mindre kommunen har utifrån ett aktivt arbete också deltagit i flera projekt från flera olika sektorsprogram. Resultaten från intervjuerna visar därför på nyttan med att ha en befattning inom kommunen som aktivt arbetar med sektorsprogrammen, utifrån syftet att öka projektverksamheten finansierad av sektorsprogrammen.

Intervjuresultaten visar på att projekt finansierade av sektorsprogrammen främst har utgått från kommunernas behov – något som också är ett tips medskickat från Karlstads kommun för att lyckas med projekt finansierade inom programmen. I intervjuerna har det framkommit att en fördel med sektorsprogrammen är att de har större täckning än ESI-fonderna. Karlstads kommun menar exempelvis att inom skolan är Erasmus+-programmet ofta den enda finansieringsmöjligheten. Karlstads kommun uttrycker att vidare fördelar med sektorsprogrammen utöver pengarna är det transnationella arbetet, något som också ger kommunen en attraktiv internationell profil. Denna aspekt lyfts även av Filipstads kommun – sektorsprogrammen bidrar med ett europeiskt mervärde vilket ger goda kontakter och relationer ute i Europa.

Hässleholms kommun pekar på att en fördel med sektorsprogrammen är att de är mer riktade vilket möjliggör mer specifika projekt utifrån specifika behov. Karlstads kommun lyfter en liknande aspekt genom att påpeka att sektorsprogrammen bidrar med spetskompetens. Samtidigt menar Lundin från Simrishamns kommun att hon upplever att det är mer kontroll inom sektorsprogrammen. Detta går igen i Karlstads kommuns

uttalande om att man i kommunen föredrar att söka nationell projektfinansiering eftersom det kräver mindre administrativt arbete och rapportering.

Ett intressant resultat från intervjuerna är Hässleholms kommuns aktiva arbete att bygga upp nätverk utifrån deras projekt inom sektorsprogrammen. Almqvist från Hässleholms kommun beskriver nätverken som avgörande i det aktiva arbetet med sektorsprogrammen, och menar att uppbyggnaden av nätverk som också hålls samman efter projektets slut är en framgångsfaktor inför uppstarten av nya projekt. I nätverksbygget har EU-kontor Skåne Nordost varit ett viktigt stöd för henne och kommunen. Detta signalerar att även i kommuner med en avsatt tjänst för projektutveckling och EU-relaterade frågor kan det uppstå ett behov av ytterligare resurser i arbetet med sektorsprogrammen. Både Karlstads kommun och Filipstads kommun uttrycker också att de hade önskat att det fanns mer resurser till deras arbete.

3.3 Hinder och tillgång till stöd i arbetet med projekt inom sektorsprogrammen

Intervjuerna har visat att det inom kommunerna finns brister gällande kunskapen om sektorsprogrammen, något som leder till svårigheter i arbetet med projekt inom programmen. Karlstads kommun lyfter att programmen upplevs som svårare att arbeta med än ESI-fonderna, samtidigt gör Marklund en poäng av att svårighetsgraden inom sektorsprogrammen varierar. Filipstads kommun är inne på ett liknande spår och menar att det fortfarande inom kommunen finns en motvilja gentemot att söka medel från sektorsprogrammen, och att man istället föredrar att söka inom ESI-fonderna inom vilka det finns en större vana. Hässleholms kommun lyfter att kunskapsbristen hos EU-samordnarna, inom Hässleholms kommun och EU-kontor Skåne Nordost, också hämmar deras arbete med att utbilda förvaltningarna i kommunen om sektorsprogrammen. Det verkar därför finnas ett behov av mer kompetensutveckling om arbetet med sektorsprogrammen ska intensifieras.

Resultaten från intervjuerna påvisar att det finns en önskan om mer stöd från externa aktörer. Karlstads kommun efterfrågar fler tematiska träffar för kommunerna där man kan lära av varandra. I Hässleholms kommun efterfrågas det fler kunskapshöjande insatser om programmen, främst i ansökningsförfarandet. En intressant aspekt som lyfts i intervjun med Almqvist är att det antagligen skulle kunna gå att snabba på processen med att få till en vana att arbeta med programmen inom kommunerna om man mer effektivt hade kunnat lära av varandra. Specifika önskemål från Karlstads kommun handlar om att en mer kontinuerlig dialog med kommunerna från Region Värmlands Brysselkontor, för att säkra att kontorets arbete omfattar relevanta partnersök och nätverk. Hässleholms kommun efterfrågar i sin tur hjälp från Kommunförbundet Skånes Brysselkontor med att få tillgång till bra kontakter med förvaltande myndigheter och fler internationella nätverk.

Hässleholms kommuns efterfrågan av mer stöd speglar också de tips de vill skicka vidare till andra kommuner som arbetar med, alternativt planerar att börja arbeta med,

sektorsprogrammen. Framför allt handlar det om att hitta bra kontaktytor i sammanhanget och att förvalta dem. Detta är en aspekt Simrishamns kommun lyfter att de har problem med, att de inte rör sig i de sammanhang där man kan träffa potentiella partners med relevant kompetens. Här finns det utrymme för Brysselkontoren att vara ett stöd för kommunerna.

I Simrishamns kommun identifierar Lundin kunskapsbristen samt bristen på resurser i form av en specifik befattning för projektutveckling som huvudsakliga anledningar till varför kommunen inte arbetar mer aktivt med programmen. Hon pekar på att detta också får som konsekvens att kommunen inte har möjlighet att hantera den information och det stöd som kommer utifrån. Detta åskådliggör nödvändigheten i att frågan först prioriteras inom kommunen, och att tillräckligt med resurser avsätts, för att kommunen ska vara mottaglig för stöd från externa aktörer.

4 Sammanfattning och slutdiskussion

Resultaten från intervjuerna visar tydligt på vikten av att det finns en EU-samordning inom kommunen, med tydliga arbetsuppgifter kopplade till projektfinansiering inom sektorsprogrammen, för att säkra ett aktivt arbete med sektorsprogrammen. Interna utbildningar av kommunens förvaltningar är ytterligare en viktig faktor som kommuner som bedriver ett aktivt arbete inom sektorsprogrammen har.

Intervjuresultaten visar på att det ofta är en bristande kunskap i kommunen kring sektorsprogrammen som leder till ett vagt intresse. För att intresset ska öka är det därmed viktigt att det finns politiker som driver frågan. Filipstads kommun är ett tydligt exempel på vilken verkan ett politiskt beslut kan få, och att det är möjligt att bedriva ett aktivt arbete med sektorsprogrammen även i en liten kommun. Med Simrishamns kommun som exempel, där dessa frågor inte har varit en politisk prioritering, skulle problem kunna uppstå om sammanhållningspolitiken krymper i nästa fleråriga programperiod, då ESI-fonderna som kommunen har utvecklat en större vana att arbeta med i så fall skulle minska. Detta gäller för många kommuner i Sverige, och det är därför viktigt att kommunerna är förberedda inför eventuella förändringar i nästa programperiod. Brysselkontoren skulle utifrån de behov och hinder som identifierats i rapporten kunna arbeta mer för att öka kunskapen samt förståelsen bland kommuners förtroendevalda om att EU:s program och fonder står inför en förändring, med syfte att skapa politisk förankring.

Vidare visar resultaten på att sektorsprogrammen kräver internationella kontakter på ett annat sätt än vad exempelvis projekt inom ESI-fonderna gör. Brysselkontoren har ett stort nätverk ute i Europa, och kan därför fylla en viktig funktion för kommunerna. Kommunikationen mellan Brysselkontoren och kommunerna kan dock förbättras för att göra arbetet i Bryssel mer relevant på hemmaplan, genom att göra det tydligare vilka typer av utmaningar som finns i kommunerna och som sektorsprogrammen kan vara ett svar på. Dessutom efterfrågas bättre möjligheter att lära av varandra från både Hässleholms och Karlstads kommun. Brysselkontorens skulle därför kunna utgöra en kontaktyta som fångar upp och förmedlar erfarenheter och kunskap från andra aktörer samt kontakter till nätverk och potentiella partners.

Avslutningsvis visar resultaten från intervjuerna att det finns flera positiva och viktiga erfarenheter som kommunerna, såväl som de individuella intervjuobjekten, tar med sig från att arbeta med projekt finansierade av sektorsprogrammen. Kontakterna ut till Europa blir bättre samtidigt som kommunen får en tydligare internationell profil som kan betyda mycket i rollen att vara en attraktiv arbetsgivare. Vidare bidrar sektorsprogrammen till en djupare kunskap på ett specifikt område. Även på individnivå pekar Filipstads kommun på att det är otroligt utvecklande. Trots de hinder och utmaningar som har identifierats tycks ändå kommunerna finna ett stort värde av att delta i projekt finansierade av sektorsprogrammen. Detta är en viktig insikt inför den kommande EU-budgeten för 2021–2027, eftersom betydelsen av sektorsprogrammen eventuellt kommer att stärkas.

Bilaga 1 – Lista över EU:s sektorsprogram 2014–2020³¹

Sektorsprogrammen som listas är de som Region Värmland och Kommunförbundet Skåne bevakar.

- Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF)
- Erasmus+ sport
- Erasmus+ utbildning och ungdom
- Erasmus för unga företagare
- Europa för medborgarna
- Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD)
- Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF)
- Fonden för inre säkerhet
- Horisont 2020
- Hälsa för tillväxt
- Kreativa Europa
- LIFE
- Programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (COSME)
- Programmet för sysselsättning och social innovation (EASI)
- Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap (REC)
- Rättsliga frågor
- Tredje hälsoprogrammet
- Union Civil Protection Mechanism (UCPM)
- URBACT III
- Urban Innovative Actions (UIA)

³¹ Region Värmland. Deadlines sektorsprogram. 2018. <http://www.regionvarmland.se/utveckling-tillvaxt/internationellt/eu/region-varmland-european-office/deadlines-sektorsprogram/> (Hämtad 2018-05-30); Kommunförbundet Skåne. EU:s fonder och program. 2018. <https://kfsk.se/eu/eus-fonder-och-program/> (Hämtad 2018-05-31)

Bilaga 2 - Intervjuer

Almqvist, Therese; EU-samordnare, Hässleholms kommun. Intervju 2018-04-19.

Izindre, Ann-Louise; EU-samordnare, Filipstads kommun. Intervju 2018-04-25.

Lundin, Madeleine; Utvecklingsansvarig för Marint centrum, Simrishamns kommun.
Intervju 2018-04-19.

Marklund, Mia; Internationell strateg, Karlstads kommun. Intervju 2018-04-25.

Bilaga 3 - Intervjuguide

Inledande frågor

1. Vilken tjänst har du?
2. Vilka är dina arbetsuppgifter?
3. Hur länge har du haft den tjänsten?

Tema 1: Kunskap om sektorsprogrammen

4. Hur skulle du säga att kunskapen om sektorsprogrammen ser ut i din kommun?
5. Hur skulle du beskriva viljan/intresset av att arbeta med projekt inom sektorsprogrammen i din kommun?
6. Innan du fick tjänsten, hade du någon tidigare erfarenhet av arbete med projekt inom sektorsprogrammen?
7. Hur viktig upplever du att din roll är för att kommunen ska ha ett aktivt arbete med projekt inom sektorsprogrammen?

Tema 2: Att arbeta i projekt inom sektorsprogrammen

8. Inom vilka sektorer har ni sökt finansiering från sektorsprogrammen?
9. Hur kommer det sig att ni valt att ansöka om projektmedel inom sektorsprogrammen och inte någon annan extern finansiering?
10. Hur arbetar ni med projekt finansierade av sektorsprogrammen?
11. Upplever du att det finns en skillnad av att arbeta i sektorsprogramsprojekt respektive strukturfondsprojekt?

Tema 3: Hinder för arbete med projekt inom sektorsprogrammen

12. Vilka hinder/svårigheter upplever du finns för att arbeta med projekt inom sektorsprogrammen?
13. Hur kan vi på Brysselkontoret arbeta vidare med behoven hos kommunerna när det gäller att söka finansiering inom sektorsprogrammen?

Avslutande frågor

14. Har du något tips till kommuner som skulle vilja arbeta med projekt inom sektorsprogrammen?
15. Finns det något ytterligare du skulle vilja tillägga?